

การส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการ

The Supporting for Buddhism integration in Democracy

Received : April 19, 2019

Revised : May 23, 2019

Accepted : June 30, 2019

สวัสดิ์ จิรภูติกิจ

Sawat Chiratthitikal

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ 3. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครชี (Krejcie) และมอร์แกน (Moregan) ได้จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมประชาธิปไตย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสถาบันพระปักเกล้า

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย ทั่วไป ด้านค่านิยมพื้นฐาน อยู่ในอันดับแรก อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านการกล่อมเกลาการเมือง และด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ด้านการพัฒนาทางการเมือง และด้านการรับรู้ข่าวสาร

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ ด้านความมีจิตสำนึกรักในพระบรมราชูปถัมภ์ อยู่ในอันดับแรก อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านความสุจริต ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความยุติธรรม ด้านความเสียสละ ด้านความสามัคคี และด้านรักษาสัญญา

3. แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ เชื่อในการเปลี่ยนแปลงโดยสันติว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะต้องมีอยู่เสมอ ควรส่งเสริมความรู้ทางด้านประชาธิปไตยในครอบครัว และการมีส่วนร่วมของประชาชน กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน

4. ข้อเสนอแนะ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความซื่อสัตย์ บริหารงานโปร่งใส ยึดผลประโยชน์ของประชาชน และยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นหลัก มีจรรยาบรรณ ภาครัฐควรส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย โดยการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม มีวิธีคิดและวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การส่งเสริม, ประชาธิปไตย

Abstract

The Supporting for Buddhism integration in Democracy. Has an objective to study 1. To study and compare the general democracy promotion. 2. To compare Buddhist democracy promotion. 3. To find ways to promote Buddhist democracy.

The research method is a mixed method consisting of quantitative research. The sample group is people in Bangkok. From the determination of the sample size of Krejcie and Morgan of 400 people and qualitative research from the study of documents and in-depth interview. Key informants from officials involved in promoting democracy include the Office of the Election Commission of Thailand. And King Prajadhipok's Institute.

The results of study found that

1. Most respondents were male rather than female. Not over 30 years old with a bachelor's degree have marital status a personal business career and with monthly income between 15,001 - 20,000 baht and 20,000 - 20,000 baht, respondents had a level of opinion towards promoting democracy. Overall at a high level the respondents had opinions towards promoting democracy in general in Thai society. Basic values in the first place the second highest rank is the political upheaval and the democratic ideology Political development and the awareness of news.

2. Respondents had a level of opinion towards promoting Buddhist democracy. Overall at a high level the respondents had opinions towards promoting Buddhist democracy in Thai society. Consciousness In the first place the second highest rank is honesty. The prudence of justice sacrifices unity and keeping promises.

3. Buddhist way of promoting democracy believe in peaceful change that political change must always exist. Promote democratic knowledge in the family and public participation. Decentralization to local authorities to resolve urgent economic disparities and be the main agenda.

4. Suggestions for country administrators and those who are involved in promoting democracy must have leadership. Have a broad vision be honest transparent management adhere to the interests of the people as a principle and adhere to the principles of good governance, ethics, love and concern for people equally. The government should promote general democracy and Buddhist in Thai society by cultivating and creates public awareness for participation with a way of thinking and a democratic lifestyle.

Keywords: Supporting, Democracy

บทนำ

ประชาธิปไตยเป็นการให้อำนาจแก่ประชาชน หลักการสำคัญของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพื่อแสดงออกถึงอำนาจในการปกครองของประชาชนจะแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจในการเลือกตั้งผู้แทนของตน ผ่านกระบวนการเลือกตั้งของประชาชนอย่างอิสระเสรี แบบลับ ทั่วถึง และมีกำหนดเวลาที่แน่นอน ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักอธิปไตย 3 ประการ คือ หลักอัตตาธิปไตย การเอาตนเป็นใหญ่ หลักโลกาธิปไตย การเอาโลกเป็นใหญ่ และ หลักธรรมธิปไตย การเอาหลักธรรมเป็นใหญ่ ซึ่งพระพุทธศาสนาได้มุ่งเน้นหลักธรรมธิปไตยเป็นรูปแบบในการปกครองที่ดีที่สุด (Kovitwong Surawat,2001) ประชาธิปไตยนั้นมีความหมายหลักหลายขั้นอยู่กับมุมมองของนักคิด หรือผู้ศึกษาค้นคว้าและนำไปใช้ประโยชน์ ประชาธิปไตยแบบโดยมีผู้แทน หรือโดยอ้อม เป็นรูปแบบที่ใช้กันอยู่แพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะประชารัฐมีเป็นจำนวนมากที่จะต้องใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองซับซ้อน ถ้าผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมโดยไม่ใช่แบบผู้แทนจะก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคเรื่องเวลา สถานที่ การตัดสินปัญหาต่างๆ ล่าช้า (Prasarn Thongpakdee,2002)

โดยหลักการของประชาธิปไตยนั้น เน้นการมีส่วนร่วมในทางการปกครองของประชาชน ศาสนาพุทธมีหลักการและวิธีการแบบประชาธิปไตยที่มีอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ พระธรรม และวินัยที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ มิใช่ทฤษฎีทางการเมืองโดยตรงแบบตะวันตก พระพุทธศาสนา มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสงฆ์ในการทำญัตติ กรรม ทำด้วยสงฆ์จตุරค คือ พระสงฆ์ 4 รูปเข้าไป ได้แก่ การสาดป้าภูโนกข์ การทำญัตติจตุตตกรรม ทำด้วยสงฆ์ปัญจวรค คือ พระสงฆ์ 5 รูปเข้าไป ได้แก่ การกรานกฐิน นอกจากนั้นยังมีหลักเสรีภพ ในการคิดในการลามสูตร 10 ประการ เช่น อย่าเชื่อเพียง เพราะเล่าสืบกันมา หากจะเชื่อต้องใช้ปัญญา พิจารณา พระพุทธศาสนา มีความเสมอภาคภายในตัวพระธรรมวินัย บุคคลที่เป็นธรรมจะกตัญญู พระมหาณ แมศย์ ศูห์ มาแต่เดิม รวมทั้งคนธรรมะต่างวันนั้น เช่น พวกจันทลา พวกปุกฤษ และพวกหาส เมื่อเข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องแล้ว มีความเท่าเทียมกัน คือปฏิบัติตามสิกขบท เท่ากัน และควรพกันตามลำดับอาวุโส คือผู้อุปสมบทภายหลังเคารพผู้อุปสมบทก่อน นอกจากนั้นยังมีเสรีภพที่จะเดินทาง จะอยู่จำพรรษาวัดใดก็ได้ เลือกปฏิบัติธรรมฐานข้อใด ถือธุดงค์วัตรข้อใดก็ได้ ส่วนการตัดสินคดีตามพระวินัยทรงบัญญัติแล้วเป็นหน้าที่ของพระวินัยธรรม ซึ่งใช้หลักเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน เรียกว่า วิธีเยภุยยสิกา (Office of the Constitutional Court,2014)

สังคมที่ดีต้องมีกติกา และคนในสังคมต้องรักษาติกันนั้น มีความเสมอภาค คือ เท่าเทียมกัน กฎหมายได้รับความยุติธรรมจากกฎหมายเสมอหน้ากัน เพราะฉะนั้นความมีศีลและรักษาจะเป็นบุนย เสมอ กันจึงถือเป็นหลักสำคัญ ตัวอย่าง เช่น หลักทิฐิสามัญญาติ คือ มีทิฐิ หรือทิภูนิ มีความเห็น มีความเชื่อมั่น ยึดถือในหลักการ อุดมการณ์และอุดมคติที่ร่วมกันหรือสอดคล้องไปกันได้ คนในสังคม ประชาธิปไตยนี้อย่างน้อยต้องมีความเห็นความเข้าใจและความเชื่อมั่นในหลักการประชาธิปไตยร่วมกัน เรื่องแต่ย่อมรับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แล้วถ้าจะให้เป็นประชาธิปไตยที่ดีก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของประชาธิปไตย ปัญหาวิกฤตความขัดแย้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย มาจากสภาวะที่ประชาชนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงสิทธิเสรีภพ

และประชาธิปไตย เนื่องจากขาดการรับรู้ข่าวสาร ไม่ตื่นตัวที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง ดังนั้นการศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการจะทำให้เข้าใจถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป การส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ และแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย (Kamon Chadawattana,2006)

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการ” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากประชาชนภายในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมประชาธิปไตย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสัญชาติไทย และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,387,726 คน ข้อมูลจาก ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560

1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,387,726 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างตามตารางของ เครชี และมอร์แกน ได้จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 การส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปและการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ ประกอบด้วย การส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป (1) การรับรู้ข่าวสาร (2) การพัฒนาทางการเมือง (3) การกล่อมเกลาทางการเมือง (4) ค่านิยมพื้นฐาน และ (5) อุดมการณ์แบบประชาธิปไตย การส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ (1) ด้านทาน (2) ด้านศีล (3) ด้านปริจัค (4) ด้านอชาชวา (5) ด้านมัททะ (6) ด้านตປะ (7) ด้านอักโกระ (8) ด้านอวิทิชสา (9) ด้านขันติ (10) ด้านอวิโรณะ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Form) เพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการ และข้อเสนอแนะ ได้อย่างอิสระ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย เชิงพุทธบูรณะการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด โดยแจกแบบสอบถามกับประชากรตามที่กำหนด
- 2) ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว 3) ตรวจความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสถาบันพระปกเกล้า เพื่อขออนุญาต เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 2) ทำการสัมภาษณ์ 3) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ระดับการส่งเสริมประชาธิปไตย เชิงพุทธตามความคิดเห็นของประชาชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธตามความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า ที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบ มีความแตกต่าง จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) ข้อเสนอแนะ ได้จากการทดสอบโดยจับกลุ่มคำตอบที่คล้ายคลึงกันหาค่าความถี่

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยการจัดกลุ่ม คำตอบสรุปและตีความเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ อธิบายเป็นความเรียง การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ จากแบบสอบถาม ปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท

2. ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปในสังคมไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปในสังคมไทย ด้านค่านิยมพื้นฐาน อยู่ในอันดับแรก อันดับรองลงมาได้แก่ ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง และด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ด้านการพัฒนาทางการเมือง และด้านการรับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านการรับรู้ข่าวสาร ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป ด้านการรับรู้ข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในอันดับแรก

2.2 ด้านการพัฒนาทางการเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป ด้านการพัฒนาทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องประชาชนควรเพิ่มการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ อยู่ในอันดับแรก

2.3 ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนักการเมืองควรพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความสามารถ อยู่ในอันดับแรก

2.4 ด้านค่านิยมพื้นฐาน พบร้า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป ด้านค่านิยมพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการเคารพสิทธิและเสรีภาพนับเป็นสิ่งที่สำคัญ อยู่ในอันดับแรก

2.5 ด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย พบร้า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป ด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการเลือกตั้งที่ปริสุทช์ยุติธรรมทำให้ได้ผู้แทนที่ถูกต้อง อยู่ในอันดับแรก

3. ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความมีจิตสำนึก (ด้านมัทธะ) อยู่ในอันดับแรก อันดับรองลงมาได้แก่ ด้านความสุจริต (ด้านศีล) ด้านความซื่อสัตย์ (ด้านอชาชวะ) ด้านความรอบคอบ (ด้านอักโกระ) ด้านความอดทน (ด้านขันติ) ด้านความยุติธรรม (ด้านอวิโรจนะ) ด้านความเสียสละ (ด้านปริจาคะ) ด้านความสามัคคี (ด้านทาน) และด้านรักษาสัญญา (ด้านตປะ) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า

3.1 ด้านความสามัคคี (ด้านทาน) พบร้า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความสามัคคี (ด้านทาน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรักษาแบบแบ่งปันให้คำปรึกษาประชาชนให้ได้รับประโยชน์ อยู่ในอันดับแรก

3.2 ด้านความสุจริต (ด้านศีล) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความสุจริต (ด้านศีล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญในการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตย อยู่ในอันดับแรก

3.3 ด้านความเสียสละ (ด้านปริเจาค) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความเสียสละ (ด้านปริเจาค) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญให้เป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน อยู่ในอันดับแรก

3.4 ด้านความซื่อสัตย์ (ด้านอชาชว) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความซื่อสัตย์ (ด้านอชาชว) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อยู่ในอันดับแรก

3.5 ด้านความมีจิตสำนึกรัก (ด้านมัทธะ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความมีจิตสำนึกรัก (ด้านมัทธะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย มีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญที่นับเป็นผู้มีเหตุผลในการส่งเสริมประชาธิปไตย อยู่ในอันดับแรก

3.6 ด้านรักษาสัญญา (ด้านตປะ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านรักษาสัญญา (ด้านตປะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญให้ปฏิบัติและพัฒนาตน อยู่ในอันดับแรก

3.7 ด้านความรอบคอบ (ด้านอักโกระ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความรอบคอบ (ด้านอักโกระ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญแก้ปัญหาด้วยความสุขุมรอบคอบจนสำเร็จลุล่วง และเรื่องรัฐธรรมนูญจะเจาะเหตุผลทำความเข้าใจทางแก้ปัญหา อยู่ในอันดับแรก

3.8 ด้านความกรุณา (ด้านอวิหิงสา) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความกรุณา (ด้านอวิหิงสา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญมีมนุษยสัมพันธ์ในการส่งเสริมประชาธิปไตย อยู่ในอันดับแรก

3.9 ด้านความอดทน (ด้านขันติ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความอดทน (ด้านขันติ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม อยู่ในอันดับแรก

3.10 ด้านความยุติธรรม (ด้านอวิโรธะ) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความยุติธรรม (ด้านอวิโรธะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย มีความคิดเห็นในเรื่องรัฐธรรมนูญให้บริการแก่ประชาชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย อยู่ในอันดับแรก

4. แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ

สังคมไทยมีลักษณะพลวัต มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่สามารถถ่ายอำนาจนิยมและอุปถัมภ์นิยม ในสังคมไทยลงได้ จะด้วยการปฏิรูปกฎหมายหรือการบังคับใช้แก่ทุกฐานะทางสังคมอย่างเท่าเทียมกัน กระบวนการยุติธรรมที่เป็นความหวังยังไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบแก่ผู้มีอำนาจทางการเมือง

ดังนั้นจึงต้องแก้ที่โครงสร้างทางการเมืองที่ปล่อยให้มีการยึดกุมรัฐสภาพและพระการเมือง ต้องแก้ที่โครงสร้างอำนาจ โดยการกระจายอำนาจให้บุปผาณท้องถิ่นมากกว่าส่วนกลาง ต้องมีการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนและให้เป็นวาระหลักของประเทศไทย มีนโยบาย การแก้ไขในระดับโครงสร้างขั้นพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะปัญหาการ กระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งนำมาสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และเป็นปัญหาความขัดแย้งที่ผู้คนลึกใน สังคมไทย ควรมีมาตรการทางกฎหมายหรือนโยบายที่ลดความเหลื่อมล้ำในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความ เป็นธรรมในสังคมให้มากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย ทั่วไป ด้านค่านิยมพื้นฐาน อยู่ในอันดับแรก

2. ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปในสังคมไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปในสังคมไทย ด้านค่านิยมพื้นฐาน อยู่ในอันดับแรก

3. ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ด้านความมีจิตสำนึกรัก (ด้านมัทธวะ) อยู่ในอันดับแรก

4. แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธ เชื่อในการเปลี่ยนแปลงโดยสันติว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะต้องมีอยู่เสมอ ควรส่งเสริมความรู้ทางด้านประชาธิปไตยในครอบครัว และการมีส่วนร่วมของประชาชน กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปในสังคมไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าในการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไปในสังคมไทย ควรฝึกให้ประชาชนมีความเคราะห์สิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกันเสมอ ภาครัฐมี

การจัดการเลือกตั้งที่ปริสุทธิ์ติธรรม เพื่อให้ได้ผู้แทนที่ดี มีคุณธรรม อีกทั้งภาครัฐควรมีการบริหารประเทศที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ทุกคนควรเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้นักการเมืองควรมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยไม่มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (Office of the Constitutional Court, 2014) กล่าวว่า ประชาชนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยไม่มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (Office of the Constitutional Court, 2014) กล่าวว่า ประชาชนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยไม่มุ่งหวัง ทุกคนเกิดมาต้องมีสิทธิ์ หากไม่ยึดหลักความเท่าเทียมกัน และความมีสิทธิ์ในความเป็นมนุษย์ ก็จะไม่เจตนาเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการตอบแบบสอบถามคิดว่าในการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ภาครัฐควรให้ความสำคัญ หรือปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตในการส่งเสริมประชาธิปไตย มีความซื่อสัตย์ซื่อตรงต่อหน้าที่ ให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ และยึดผลประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้ภาครัฐควรพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารประเทศเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณภรณ์ (Phra Phrom Kunaporn, 1997) กล่าวว่า นักปการองโดยทั่วไป ควรปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน ถือประโยชน์สุขของรัฐและราษฎรเป็นที่ตั้ง เสียสละความสุข สำราญ ตลอดจนชีวิตของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

3. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ และสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป และเชิงพุทธในสังคมไทยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ตั้งตัวในเรื่องประชาธิปไตยมากขึ้นไม่จำกัดเฉพาะเพศ อายุ หรือสถานภาพอีกต่อไป จึงทำให้ทุกเพศ ทุกวัย และไม่ว่าจะโสด หรือสมรสมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป และเชิงพุทธในสังคมไทยไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพล ภูษา (ภาณุพล ภูษา, 2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์กรบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป และเชิงพุทธในสังคมไทยแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ตั้งตัวในสังคมทุกวันนี้ได้มีความคิดเห็นที่แตกแยก มีการแบ่งชนชั้น มีการแบ่งระดับการศึกษา และนักศึกษาที่มีการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวความคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยม และเป้าหมายต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยทั่วไป และเชิงพุทธในสังคมไทยแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพล ภูษา (ภาณุพล ภูษา, 2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ทศพิธราชธรรม กับการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์กรบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา

ต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางป้อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย ต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความซื่อสัตย์ บริหารงานโปร่งใส ยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และยึดหลักธรรมาภิบาล

1.2 ผู้บริหารต้องมีจารยابรรณ ปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประสานงาน และช่วยเหลือประชาชน มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน เสียสละ เห็นความสำคัญของประชาชน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และต้องการให้ประเทศชาติเกิดความเจริญก้าวหน้า

1.3 ภาครัฐควรส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทย โดยเน้นในเชิงเนื้อหามากกว่า การให้ความรู้ความเข้าใจในเชิงรูปแบบ เพราการพัฒนาระบบประชาธิปไตยไม่ได้อยู่ที่รูปแบบหรือโครงสร้าง แต่อยู่ที่การปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย

1.4 ภาครัฐควรมีการรณรงค์เผยแพร่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงพุทธในสังคมไทยผ่านสื่อ เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร จึงง่ายที่ส่งเสริมสร้างความรู้ โดยรูปแบบของรายการควรมุ่งเน้นให้เข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อหน่าย และสามารถกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างกว้างขวาง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมในการนำหลักพระพุทธศาสนาใช้ในการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการนำหลักพระพุทธศาสนาใช้ในการส่งเสริมประชาธิปไตย และครุศึกษาหลักธรรมให้เข้าใจถ่องแท้

2.2 ควรมีผู้รับผิดชอบและส่งเสริมการนำหลักพระพุทธศาสนาใช้ในการส่งเสริมประชาธิปไตย ส่งเสริมความเข้าใจอย่างแท้จริง และนำแนวคิดทางศาสนาส่งเสริมการเมือง

2.3 ควรมีการส่งเสริมจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์และเพิ่มงบประมาณในการส่งเสริมประชาธิปไตย ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือช่วยกันให้ประสบความสำเร็จ รณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม มีความสามัคคี และจริงใจต่อกัน อยู่ด้วยกันเหมือนพี่น้อง ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาการพัฒนาส่งเสริมประชาธิปไตยจากกลุ่มประชารที่เป็นกลุ่มเฉพาะมากขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพอิสระ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการส่งเสริมประชาธิปไตยของกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 ควรศึกษาการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาประชาธิปไตยจาก จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประชาธิปไตย

3.3 ควรทำการศึกษาการวิธีการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และสถานศึกษา เพื่อ ทำให้เด็ก และเยาวชนได้เข้าใจถึงหลัก และวิธีการในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

References

Carol Weiss. (1996). *Principles of Organization*. New York: Harcourt Brace World.

Charles Blattberg. (2000). *From Pluralist to Patriotic Politics: Putting Practice First*. Oxford: Oxford University Press.

Kamon Chadawattana. (2006). *People Management and Work according to the principles of the Buddha*. Bangkok: Chaba Plubiching Work.

Mueller Kosecoff. (1998). *Organization Behavior*. London: SAGE Publication, Inc.,

Panupol phuha. (2011). Dosit Dhamma and Administration of Subdistrict Administration Organization: Case Study Bang Phriang Subdistrict Administrative Organization, Bang Bo District, Samut Prakan Province. *Master of Buddhist Thesis*. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Phrom Kunaporn. (1997). *Life Statute*. Bangkok: National Buddhism Office.

Prasarn Thongpakdee. (2002). *Principles of governance*. Bangkok: Dhurakij Pundit University.

Kovitwong Surawat. (2001). *State of Political Science and Politics*. Bangkok: Lamp Publishing.

Office of the Constitutional Court. (2014). Constitutional Court and democratic development in the state law system. *Including academic articles of the Constitutional Court Office*. Bangkok: Office of the Constitutional Court.